

ČESKÁ REPUBLIKA

R O Z S U D E K

J M Ě N E M R E P U B L I K Y

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Petra Průchy a soudců JUDr. Tomáše Langáška a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobce: **A. S.**, zastoupen Mgr. Radimem Strnadem, advokátem, se sídlem Příkop 834/8, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra České republiky, odbor azylové a migrační politiky**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 26. 1. 2018, č. j. OAM-371/ZA-ZA15-ZA18-PD2-2013, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 9. 8. 2018, č. j. 41 Az 2/2018 - 21,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Radimu Strnadovi, **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši **8 228 Kč**, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení případu

[1] Žalobci byla rozhodnutím ze dne 31. 1. 2014 udělena doplňková ochrana na dobu 12 měsíců z důvodu podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o azylu“), doba trvání byla stanovena do 4. 2. 2015. Žalovaný poté doplňkovou ochranu rozhodnutím ze dne 2. 4. 2015 neprodloužil, nicméně

vázán následným rozsudkem Krajského soudu v Brně (dále jen „krajský soud“) vydal dne 15. 12. 2015 rozhodnutí, jímž prodloužil doplňkovou ochranu do 16. 12. 2017 z důvodu, že žalobce sdílel v České republice společnou domácnost se svým částečně invalidním otcem, který zde nikoho jiného z příbuzných neměl.

[2] Žalobce požádal dne 15. 11. 2017 o prodloužení doplňkové ochrany. Dne 12. 12. 2017 byla provedena pobytová kontrola na adrese, na níž byli žalobce i jeho otec hlášení k pobytu. Žalobce se v době pobytové kontroly nacházel ve výkonu trestu odnětí svobody ve věznici Kuřim, k jeho propuštění by mělo dojít dne 31. 7. 2019. Hlídka Policie ČR zjistila od prodávačů se stánkem s ovocem, že otec žalobce již asi dva roky v domě nebydlí a měl by se nacházet v Belgii. Na dané adrese bydlela manželka žalobce, která se s ním asi před rokem rozvedla a i s dětmi odstěhovala. Další pobytová kontrola proběhla dne 2. 1. 2018. Majitel domu sdělil, že otec žalobce se v srpnu 2016 z uvedené adresy natrvalo odstěhoval, přičemž žije v Belgii u své dcery. Žalovaný rozhodnutím ze dne 26. 1. 2018, č. j. OAM-371/ZA-ZA15-ZA18-PD2-2013, (dále „napadené rozhodnutí“), rozhodl o žádosti o prodloužení doplňkové ochrany tak, že podle § 53a odst. 4 zákona o azylu se doplňková ochrana neprodlužuje.

[3] Žalovaný v napadeném rozhodnutí konstatoval, že doplňková ochrana byla žalobci udělena z důvodu, že trvale pečoval o svého částečně invalidního otce, jenž nebyl schopen se sám o sebe postarat. Z provedených pobytových kontrol a z výpovědi žalobce jednoznačně vyplynulo, že se situace žalobce od doby posledního rozhodnutí ve věci podstatně změnila. Došlo tak k takovým zásadním a trvalým změnám ve vztahu k žadatelem prezentovaným důvodům, že udělení doplňkové ochrany již není zapotřebí. Synové žalobce se narodili v letech 2014 a 2015, přičemž žalobce do výkonu trestu nastoupil v únoru roku 2016 a pobývat by v něm měl do července roku 2019. Většinu dosavadního života svých dvou synů tráví žalobce ve výkonu trestu, kde jej Tito jednou měsíčně navštěvují. Manželství s matkou nezletilých synů bylo v roce 2016 rozvedeno. V případě žalobce se tak nejedená o rodinné pouto natolik silné, aby odůvodňovalo prodloužení doplňkové ochrany.

[4] Krajský soud v Brně (dále „krajský soud“) rozsudkem ze dne 9. 8. 2018, č. j. 41 Az 2/2018 - 21, (dále „napadený rozsudek“), zamítl žalobu proti napadenému rozhodnutí. Krajský soud přitom přihlédl k čl. 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013, o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (tzv. procedurální směrnice). K výkladu ustanovení § 53a odst. 4 zákona o azylu poukázal krajský soud na to, že jeho konstrukce je založena na klauzuli *rebus sic stantibus*, tj. zásadní či podstatné změně rozhodných okolností. Korespondující právní úpravu Společného evropského azylového systému (tzv. SEAS) představuje čl. 16 odst. 1 a 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice“). Předmětné ustanovení zákona o azylu je proto na místě eurokonformně interpretovat tak, že trvají-li důvody, pro něž byla doplňková ochrana udělena, nebo nenastanou-li důvody uvedené v ustanovení § 17a téhož zákona, ministerstvo na žádost osoby požívající doplňkové ochrany podanou nejpozději 30 dnů před uplynutím doby, na niž byla udělena, doplňkovou ochranu i opakovaně prodlouží. Závěr o tom, že

pokračování

důvody vedoucí k přiznání doplňkové ochrany již netrvaly, musí být opřeny o koherentní, přezkoumatelnou a logickou argumentaci založenou na srovnání se stavem, který byl hodnocen jako odůvodňující přiznání doplňkové ochrany. Vzhledem k tomu, že žalovaný důvod pro neprodloužení doplňkové ochrany spatřuje ve změnách ve vztahu k žalobcem tvrzeným důvodům, přichází v úvahu zvážit důvod pro odejmutí doplňkové ochrany uvedený v §17a odst. 1 písm. a) zákona o azylu, podle kterého se doplňková ochrana udělená podle §14a odejme, pokud okolnosti, které vedly k udělení doplňkové ochrany, zanikly nebo se změnily do té míry, že již doplňkové ochrany není zapotřebí.

[5] Krajský soud měl za prokázané, že žalobce se od února roku 2016 nachází ve výkonu trestu odnětí svobody. Z pobytových kontrol a výpovědí majitele domu bylo zjištěno, že otec žalobce se již v srpnu roku 2016 odstěhoval a nachází se u své dcery v Belgii. Žalobce však v průběhu správního řízení neustále nepravdivě tvrdil, že na této adrese jeho otec stále žije. Krajský soud měl tak za nepochybné, že ve věci žalobce se důvody, které vedly k udělení doplňkové ochrany, zásadně změnilly, neboť doplňková ochrana byla žalobci udělena výhradně za účelem péče o jeho nemocného otce. Tuto péči však z povahy věci nemůže svému otce poskytovat minimálně od února roku 2016 až do druhé poloviny roku 2019, neboť se v tomto období nachází ve vězení. Tato okolnost je výraznou změnou oproti stavu při původním řízení, kdy byla žalobci doplňková ochrana udělena a následně prodloužena. Krajský soud se taktéž ztotožnil se závěry žalovaného stran posouzení rodinného života žalobce na území České republiky. Je totiž zřejmé, s ohledem na délku výkonu trestu odnětí svobody žalobce, že tento se svými nezletilými syny, kteří se narodili dne 9. 7. 2014 a 26. 7. 2015, neudrží normální kontakt, vyjma návštěv ve věznici. S matkou nezletilých synů se navíc již v říjnu roku 2016 rozvedl. Soud tedy neměl pochyb, že se žalobce o své syny nemůže starat a ani je vychovávat, natož s matkou jeho dětí, se kterou nežije. V dané věci proto nebyl ani důvod vyslyšet bývalou manželku žalobce, neboť tento výslech by ve věci nepřinesl žádné relevantní skutečnosti a nemohl by změnit nic na tom, že žalobce o svého otce ani svou rodinu nemůže při výkonu trestu odnětí svobody řádně pečovat. Stejně tak ve věci není rozhodující, jak dlouho žalobce v České republice žije a jaké má rodinné, sociální či ekonomické vazby v Arménii, neboť tyto skutečnosti nebyly důvodem k udělení a prodloužení doplňkové ochrany, ta byla udělena pouze z důvodu, aby žalobce mohl pečovat o svého otce. Vzhledem k uvedenému krajský soud konstatoval, že bylo prokázano, že okolnosti, které vedly k udělení doplňkové ochrany, zanikly nebo se změnilly do té míry, že jí již není zapotřebí.

II. Kasační stížnost a vyjádření

[6] Žalobce (dále „stěžovatel“) v kasační stížnosti proti napadenému rozsudku uvedl, že krajský soud a žalovaný nepostupovaly v řízení objektivně a nehodnotily veškeré důkazy důležité pro rozhodnutí. Zejména neprovedly výslech bývalé manželky, se kterou stěžovatel povede i nadále společnou domácnost a budou pokračovat v péči o jeho nemocného otce a nezletilé děti. Je nemyslitelné argumentovat tím, že stěžovatel nemá vytvořeno dostatečně silné pouto ke svým dětem a tak není problém, že by byl odloučen od své rodiny. Stěžovatel, potažmo jeho otec, nebyl vyslechnut k dané věci. Stěžovatel se domnívá, že soudy by měly posuzovat celou věc komplexněji se všemi možnými dopady na dotčené osoby. Stěžovatel trvá na tom, že splňuje podmínky pro udělení doplňkové

ochrany. Šetření ze strany žalovaného v této věci bylo jednostranné a tendenční, zjištění nekorespondovalo s faktickým stavem.

[7] Stěžovateli byl usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 11. 2018 ustanoven zástupce Mgr. Radim Strnad. V doplnění kasační stížnosti stěžovatel uvedl, že rozsudek krajského soudu napadá z důvodů, které podřadil pod § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatel má za to, že jeho kasační stížnost je přijatelná, neboť rozhodnutí krajského soudu trpí takovými vadami, jež měly negativní dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[8] Stěžovatel již ve své žalobě namítal nedostatečně zjištěný skutkový stav, kdy především namítal nepřihlédnutí žalovaného správního orgánu k jeho rodinné situaci, jež se změnila v průběhu doby udělené a prodloužené doplňkové ochrany, a to narozením dvou jeho synů. Krajský soud se touto námitkou zabýval zcela okrajově, kdy se s ní vypořádal dle názoru stěžovatele v rozporu s jeho právem na rodinný život, jakož i právem jeho nezletilých dětí na rodinný život, když se pouze ztotožnil s tvrzením správního orgánu, jenž žalovaný učinil, aniž by provedl jakékoliv dokazování, jež by vyvrátilo tvrzení stěžovatele o pevných rodinných vazbách, které trvají i přes jeho dočasný pobyt ve VTOS (viz. stěžovatelem tvrzené pravidelné návštěvy jakož i dobrý vztah s bývalou manželkou, jenž sám stěžovatel dále označuje za vztah druha a družky). Krajský soud i žalovaný pominuly návrh stěžovatele na doplnění dokazování v tomto směru.

[9] Z usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2012, č. j. 9 Azs 7/2012 - 22, plyne, že s ohledem na sdílené břemeno důkazní je správní orgán povinen zjišťovat a zohlednit veškeré informace a důkazy jak v neprospěch, tak i ve prospěch žadatele o mezinárodní ochranu. Žalovaný se nijak nezabýval tvrzením stěžovatele, že se s bývalou manželkou a dětmi vídá pravidelně i v rámci výkonu trestu a bez dalšího si uzavřel, že jeho rodinné vazby neexistují. Krajský soud i žalovaný v rozporu se zásadou rozložení důkazního břemene vycházeli toliko z formálních skutečností jako je rozvod a umístění stěžovatele do VTOS. Takovým jednáním byla hrubě porušena zásada dle § 3 zákona č. 500/2004 Sb. o zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností. Krajský soud se s tímto nezákonným jednáním ztotožnil, zatížil tím své rozhodnutí vadou nezákonnosti a zasáhl tak významným způsobem do hmotněprávního postavení stěžovatele. Krajský soud cituje doktrinální názor uvedený v komentářové literatuře, sám se jím však neřídí. Soukromý a rodinný život je chráněn čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, stěžovatelův rodinný život je tak důvodem pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Jestliže žalovaný nevyvrátil důkazně tvrzení o trvajícím soukromém a rodinném životě, musel vycházet z toho, že tento soukromý a rodinný život existuje, a je tudíž důvod pro prodloužení doplňkové ochrany. Krajský soud tak měl žalované rozhodnutí zrušit s tím, že by se změnila důvody (a to pouze dočasně) pro udělení doplňkové ochrany, nastaly mezitím další důvody, pro něž lze stejné rozhodnutí vydat. Tím, že pro vytykanou vadu krajský soud napadené rozhodnutí nezrušil, trpí řízení o žalobě vadou nepřezkoumatelnosti z nedostatku důvodů.

[10] Jestliže napadený rozsudek a napadené rozhodnutí stojí pouze na tom, že díky pobytu stěžovatele ve VTOS se změnila důvody, jež vedly k udělení doplňkové ochrany, je dle názoru stěžovatele podstatné zabývat se otázkou dočasnosti změny těchto důvodů.

pokračování

Stěžovatelův výkon trestu skončí nejpozději k datu 30. 7. 2019 a stěžovatel opět miní převzít osobní péči o invalidního otce. Žalovaným nebyla nijak ověřena skutečnost, kde se nyní otec stěžovatele skutečně nachází, když žalovaný vycházel z pouhého tvrzení třetí osoby bez jakýchkoliv vazeb na stěžovatelovu rodinu. Stěžovatel přitom tvrdí, že se v případě pobytu v Belgii jednalo pouze o návštěvu kratšího charakteru a jeho otec by se stále měl nacházet na území České republiky. Stěžovatel má za to, že Nejvyšším správním soudem doposud nebyla řešena situace, kdy důvody pro udělení doplňkové mezinárodní ochrany pominuly pouze dočasně a s vysokou mírou pravděpodobnosti nastanou výstupem stěžovatele z výkonu trestu, tedy k určitému datu, známému již od počátku řízení o prodloužení doplňkové mezinárodní ochrany. Pro všechny tyto výše uvedené důvody má stěžovatel za to, že je jeho kasační stížnost přijatelná, neboť přesahuje jeho vlastní zájmy. Stěžovatel má za to, že pouze dočasná změna důvodů pro udělení doplňkové ochrany spolu s novými důvody (viz soukromý a rodinný život na území) není důvodem pro neprodloužení doplňkové ochrany, a to právě proto, že daná změna je pouze dočasná a ohraničená přesně danou dobou výkonu trestu odnětí svobody.

[11] Nesprávné posouzení právní otázky spatřuje stěžovatel v tom, že nebylo přihlédnuto k jeho soukromému a rodinnému životu, jenž se uskutečňuje pouze a jedině na území České republiky. Stěžovatel z výše uvedených důvodů navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil soudu k dalšímu řízení.

[12] Žalovaný ve svém vyjádření uvedl, že považuje kasační stížnost za nedůvodnou. Plně se ztotožňuje s právním názorem a argumentací krajského soudu a plně odkazuje i na své vyjádření k žalobě ze dne 7. 5. 2018. Stávající judikatura se již dostatečně vyslovila k problematice prodloužení doplňkové ochrany. Změna důvodů, které vedly k neprodloužení doplňkové ochrany, není změnou toliko dočasnou a existence rodinného života na území ČR není podle ustálené judikatury důvodem pro udělení doplňkové ochrany, tím méně by mohla být důvodem pro její prodloužení. Žalovaný navrhuje kasační stížnost zamítnout pro nedůvodnost, případně odmítnout pro nepřijatelnost.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[13] Nejvyšší správní soud shledal, že kasační stížnost je podána včas a je proti napadenému rozsudku přípustná, zabýval se proto otázkou, zda kasační stížnost podstatně přesahuje svým významem vlastní zájmy stěžovatele ve smyslu § 104a zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Pokud by tomu tak nebylo, musela by být kasační stížnost odmítnuta jako nepřijatelná. K tomu, kdy je kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany přijatelná, existuje početná a ustálená judikatura Nejvyššího správního soudu (viz zejm. usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, všechna zde citovaná judikatura dostupná na www.nssoud.cz).

[14] O přijatelnou kasační stížnost se může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikatorní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele.

[15] S ohledem na to, že stěžovatel v kasační stížnosti namítal takové pochybení krajského soudu, které mohlo mít dopad do jeho hmotně právního postavení, a doposud nebyla judikaturou dostatečně řešena situace, kdy důvody pro udělení doplňkové mezinárodní ochrany pominuly pouze dočasně, dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost je přijatelná.

[16] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s § 109 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody uplatňovanými stěžovatelem v kasační stížnosti, přičemž zároveň zkoumal, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti. Dospěl k závěru, že kasační stížnost **není důvodná**.

[17] Ze správního spisu vyplývají následující skutečnosti. Doplňková ochrana byla stěžovateli udělena rozhodnutím ze dne 31. 1. 2014 z důvodu, že by jeho vycestování bylo v rozporu s mezinárodními závazky ČR, neboť stěžovatelův částečně invalidní otec, jemuž byl vystaven příslib udělení státního občanství ČR, je na péči syna závislý a jiného příbuzného zde nemá. Stěžovatel dne 5. 6. 2014 uzavřel na území ČR manželství. Jeho manželka a syn, který se narodil v červenci 2014, následně získali doplňkovou ochranu v návaznosti na udělení doplňkové ochrany stěžovateli. V červenci 2015 se jim narodil druhý syn. Žalovaný sice dne 2. 4. 2015 rozhodl o neprodloužení doplňkové ochrany, krajský soud nicméně toto rozhodnutí zrušil s odůvodněním, že v případě zdravotního stavu otce ke změně nedošlo, a taktéž nedošlo ke změně v tom ohledu, že otec stěžovatele byl před i po udělení doplňkové ochrany přítomen v obchodě s ovocem a zeleninou, obsluhoval zákazníky a v obchodě bylo chladno. Podle krajského soudu tak nebylo prokázáno, že by okolnosti, které vedly k udělení doplňkové ochrany, zanikly nebo se změnily do té míry, že jí již není zapotřebí. Žalovaný následně rozhodnutím ze dne 15. 12. 2015 prodloužil doplňkovou ochranu o 24 měsíců. Dne 6. 2. 2016 byl stěžovatel přijat do výkonu trestu odnětí svobody. Manželství stěžovatele bylo rozvedeno, rozsudek nabyt právní moci 5. 11. 2016. Podáním ze dne 12. 11. 2017 stěžovatel požádal o prodloužení doplňkové ochrany z důvodů, že v Arménii nemá žádnou rodinu a zázemí, v ČR s jeho ženou vychovává dvě nezletilé děti a pečují o jeho nemocného otce.

[18] Z výsledku šetření ze dne 12. 12. 2017 vyplynulo, že dotázaní prodáváci koupili stánek s ovocem od stěžovatele a jeho otce, oba muže znají. Otec stěžovatele na místě již asi dva roky nebydlí. Měl by se údajně nacházet v Belgii. Manželka se se stěžovatelem rozvedla a s dětmi odstěhovala. Dne 3. 1. 2018 byla provedena další pobyťová kontrola. Majitel domu sdělil, že stěžovatele a jeho otce zná, otec se z adresy odstěhoval v srpnu 2016 a bydlí u své dcery v Belgii. Dne 12. 1. 2018 byl proveden pohovor se stěžovatelem. Stěžovatel uvedl, že jeho otec za ním chodí na návštěvy, naposledy byl na návštěvě před třemi měsíci. Na otázku, kdo poskytuje péči otci, stěžovatel odpověděl, že známí a kamarádi, stěžovatel neví o tom, že by byl jeho otec v Belgii, ale připustil, že tam mohl být na návštěvě u sestry. Manželka i děti stěžovatele podle jeho slov každý měsíc navštěvují. Stěžovatel by měl být ve výkonu trestu do 30. 7. 2019.

[19] Podle § 53 odst. 1 zákona o azylu, „[d]oplňková ochrana se uděluje na dobu, po kterou osobě požívající doplňkové ochrany hrozí vážná újma [...]“. Podle § 53a odst. 4 zákona o azylu je osoba požívající doplňkové ochrany „oprávněna požádat o prodloužení doby, na kterou je doplňková ochrana udělena. [...] Ministerstvo prodlouží dobu, po kterou je udělena doplňková ochrana, v případě, že osobě požívající doplňkové ochrany i nadále hrozí vážná újma

pokračování

(§ 14a) a nenastanou-li důvody pro její odejmutí (§ 17a). [...]“. Až po splnění těchto dvou kumulativních podmínek se doplňková ochrana prodlouží o 2 roky, příp. o 1 rok (srov. bod 15 rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 2. 2017, č. j. 1 Azs 216/2016 - 41, publ. pod č. 3596/2017 Sb. NSS). Podle § 17a odst. 1 písm. a) zákona o azylu, „[d]oplňková ochrana se odejme, pokud okolnosti, které vedly k udělení doplňkové ochrany, zanikly nebo se změnily do té míry, že již doplňkové ochrany není zapotřebí [...]“. Podle § 17a odst. 2 věty první zákona o azylu, „[p]ři posuzování důvodů uvedených v odstavci 1 ministerstvo přihlédne k tomu, zda změna okolností je tak významná a trvalé povahy, že osobě požívající doplňkové ochrany již nehrozí nebezpečí, že utrpí vážnou újmu. [...]“. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 29. 6. 2011, č. j. 7 Azs 21/2011 - 57, k tomuto důvodu odnětí ochrany konstatoval, že odejmutí je možné jen a pouze tehdy, došlo-li ke kvalifikované změně, resp. úplnému zániku, těch okolností, které vedly k udělení doplňkové ochrany.

[20] Podle čl. 16 odst. 1 a 2 kvalifikační směrnice, „1. Státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti přestávají být osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu, jestliže okolnosti, které vedly k přiznání statusu doplňkové ochrany, přestanou existovat nebo se změny do té míry, že ochrany již není třeba. 2. Při uplatňování odstavce 1 přihlížejí členské státy k tomu, zda je změna okolností natolik významná a dlouhodobá, že osoba, která má nárok na doplňkovou ochranu, již není vystavena reálnému nebezpečí vážné újmy.“ V české jazykové verzi směrnice se mluví o změně okolností dlouhodobé, v anglické se užívá pojem *non-temporary*, francouzské *non provisoire*, německé *nicht nur vorübergehend*, slovenské *trvalého charakteru*, polské *charakter (...) trwały*. Článek 16 je však nezbytné posuzovat v jeho vztahu k definici vážné újmy podle čl. 15 kvalifikační směrnice, která není shodná s definicí vážné újmy podle zákona o azylu. Generální advokát se ve svém stanovisku ze dne 24. ledna 2019, ECLI:EU:C:2019:63, ve věci C-720/17, *Bilali* vyjádřil k pojmu okolnosti: „Jedná se o objektivní okolnosti existující v zemi původu dotčené osoby, na jejichž základě je posuzována existence reálné hrozby vážné újmy v případě návratu do této země. [...] Unijní normotvůrce tedy vyžaduje, aby změna byla dostatečně „významná a dlouhodobá“, tak aby se zabránilo tomu, že by statusy, které byly přiznány, byly neustále zpochybňovány z důvodu přechodných změn situace existující v zemi původu osob, jimž byly takové statusy přiznány, čímž je zaručena stabilita jejich situace.“ (srov. bod 58 a 60 stanoviska)

[21] V případě stěžovatele se jednalo o vážnou újmu podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu, tedy že jeho vycestování by bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky, neboť stěžovatel se staral o svého částečně invalidního otce. Zatím co vážná újma podle § 14a odst. 2 písm. a) b) a c) vychází z kvalifikační směrnice, vážná újma podle písm. d) je národní úpravou (srov. důvodovou zprávu k zákonu č. 165/2006 Sb., který institut doplňkové ochrany do zákona o azylu zavedl), neboť článek 3 kvalifikační směrnice umožňuje členským státům zavést nebo zachovat příznivější normy pro určování osob, které mají nárok na doplňkovou ochranu, jsou-li slučitelné se směrnicí. Nicméně z § 17a odst. 2 zákona o azylu stejně tak jako z článku 16 kvalifikační směrnice jednoznačně vyplývá, že se nejedná o změnu okolností dočasného resp. přechodného charakteru.

[22] Na tomto místě je nezbytné přistoupit k otázce, zda se v případě stěžovatele jednalo o situaci, kdy okolnosti, které vedly k udělení doplňkové ochrany, zanikly nebo se změnily do té míry, že již doplňkové ochrany není zapotřebí, a zda se jedná o změnu tak významnou a trvalou povahy, že poživateli doplňkové ochrany již nehrozí vážná újma (v tomto případě rozpor vycestování s mezinárodními závazky). Jen stěží lze předpokládat,

že by se změnil zdravotní stav stěžovatelova otce natolik, že by již, na rozdíl od doby, kdy byla stěžovateli udělena doplňková ochrana z tohoto důvodu, nepotřeboval péči jiné osoby, k takové úvaze by bylo nezbytné mít k dispozici další důkazy, např. v podobě lékařských zpráv nebo výsledku stěžovatelova otce. Na druhou stranu je jednoznačné, že v době výkonu trestu odnětí svobody stěžovatele nebyl stěžovatelův otec závislý na péči svého syna, resp. svoji situaci musel řešit jiným způsobem, s největší pravděpodobností pobytem u své dcery v Belgii. Jednalo se o významnou změnu, přičemž její dočasnost z pohledu stěžovatele spočívala v tom, že délka výkonu trestu je časově omezená. Na tomto místě však není možné předvídat, zda jednalo o dočasnou změnu i z pohledu stěžovatelova otce, neboť není jasné, zda by stěžovatelův otec po odpadnutí této překážky potřeboval znovu péči svého syna (stěžovatele), nebo by nadále pobýval v zahraničí (jak plynulo z výpovědí ve správním řízení) resp. trvale zůstal v péči jiné osoby, např. své dcery.

[23] Krajský soud měl za nepochybné, že ve věci žalobce se důvody, které vedly k udělení doplňkové ochrany, zásadně změnil, neboť doplňková ochrana byla žalobci udělena výhradně za účelem péče o jeho nemocného otce. Tuto péči však z povahy věci nemůže svému otci poskytovat minimálně od února roku 2016 až do druhé poloviny roku 2019, neboť se v tomto období nachází ve vězení. Nejvyšší správní soud k tomu dodává, že doplňková ochrana se uděluje na dobu, po kterou poživateli hrozí vážná újma. Z podstaty věci vyplývá, že v době výkonu trestu stěžovatel nemohl poskytovat péči svému otci, a vážná újma, pro kterou mu byla doplňková ochrana udělena, v tomto období netrvala, jeho otec byl v péči jiných osob. Stěžovatel přitom nebyl schopen objasnit, kdo otci poskytuje péči nyní, resp. kde se jeho otec nachází, neboť tvrzení o pomoci známých je pouze obecné, z pobytových kontrol přitom vyplynulo, že jeho otec se měl odstěhovat do Belgie. Nejvyšší správní soud nepovažuje šetření správního orgánu za jednostranné a tendenční. Pobytová kontrola proběhla na adrese, na které měl hlášený pobyt stěžovatel i jeho otec, dotázaní prodávači oba muže znali, stejně tak jako majitel domu. Nelze přitom vyloučit, že o otce stěžovatele bude i nadále (t. j. po skončení výkonu trestu stěžovatele) pečovat jiná osoba. S ohledem na výše uvedené skutečnosti nedošlo podle Nejvyššího správního soudu ze strany žalovaného k pochybení, když doplňkovou ochranu stěžovateli neprodloužil. Ze zjištěných skutečností zjevně vyplývá, že okolnosti, které vedly k udělení doplňkové ochrany, se nástupem stěžovatele do výkonu trestu odnětí svobody změnily do té míry, že nyní doplňkové ochrany z tohoto důvodu není zapotřebí. V případě, že by se po skončení výkonu trestu ukázalo, že stěžovatel se musí znovu starat o svého otce, stěžovatel by měl možnost podat novou žádost o doplňkovou ochranu.

[24] Stěžovatel dále namítá, že novým důvodem pro udělení doplňkové ochrany je jeho soukromý a rodinný život na území ČR. K otázce prodloužení doplňkové ochrany z jiného než původně uznaného důvodu se Nejvyšší správní soud vyjádřil v rozsudku ze dne 24. 7. 2013, č. j. 6 Azs 15/2013 - 35, v němž konstatoval, že jestliže během posuzování žádosti o prodloužení doplňkové ochrany vyjdou najevo skutečnosti, které by mohly odůvodňovat udělení doplňkové ochrany z jiného důvodu, než pro který byla tato ochrana původně přiznána, pak správní orgán nemůže žádost o prodloužení doplňkové ochrany zamítnout bez toho, že by se argumentačně vypořádal také s možností udělení doplňkové ochrany z onoho jiného (nového) důvodu. V případě kladného posouzení pouze prodlouží doplňkovou ochranu s odvoláním na tento nový důvod. V tomto rozsudku se dále soud

pokračování

vyjádřil k rozložení důkazního břemene. Pokud se jedná o otázku, zda nadále trvá původní důvod udělení doplňkové ochrany, důkazní břemeno nese Ministerstvo vnitra jako správní orgán. Odlišná situace však nastává v případě, že cizinec přestírá nová tvrzení, jež by mohla odůvodnit prodloužení doplňkové ochrany, ovšem z jiného důvodu, než z toho, na jehož základě byla tato ochrana původně udělena. Z hlediska rozložení důkazního břemene se jedná o kvalitativně odlišnou situaci, než v případě „pouhého“ prodloužení doplňkové ochrany na základě trvání již dříve zhodnoceného důvodu. Fakticky zde správní orgán bude zkoumat existenci skutečností relevantních pro zcela jiný důvod udělení doplňkové ochrany, proto lze na jeho procesní postup plně vztáhnout judikaturu pojednávající o důkazním standardu v řízení o udělení doplňkové, resp. mezinárodní, ochrany. Tyto důkazní standardy vycházejí z děleného důkazního břemene. (srov. bod 22-23 citovaného rozsudku)

[25] Je logické, že stěžovatel v pozici osoby ve výkonu trestu odnětí svobody nemůže nabídnout jiné důkazní prostředky, než svojí vlastní výpověď. Nejvyšší správní soud se však ztotožňuje s krajským soudem v jeho názoru, že v dané věci nebyl důvod vyslýchat bývalou manželku žalobce, neboť tento výslech by nemohl změnit nic na tom, že žalobce nemůže o svou rodinu při výkonu trestu odnětí svobody řádně pečovat. Ze správního spisu vyplývá, že manželství bylo rozvedeno a manželka se s dětmi odstěhovala na jinou adresu, než byla adresa trvalého bydliště stěžovatele.

[26] Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 28. 11. 2008, č. j. 5 Azs 46/2008 – 71, judikoval, že je třeba rozlišovat důvody, pro něž by v rozporu s mezinárodními závazky bylo samotné vycestování cizince, od důvodů, pro něž by v rozporu s mezinárodními závazky bylo až případné vyhoštění tohoto cizince. Má-li zásah do soukromého a rodinného života výjimečně odůvodnit udělení doplňkové ochrany, musí jít o případ, kdy by si stěžovatel vytvořil na území ČR takové rodinné či případně osobní vazby, že by nepřiměřeným zásahem do tohoto rodinného či soukromého života byla již nutnost pouhého vycestování z území ČR. Nejvyšší správní soud ve své judikatuře dlouhodobě připomíná, že rodinné poměry žadatele o mezinárodní ochranu mohou být důvodem pro udělení některého z pobytových oprávnění podle zákona o pobytu cizinců, mimo zcela výjimečné případy však nepostačují pro udělení doplňkové ochrany (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2007, č. j. 2 Azs 30/2007 – 69). O povinnosti státu respektovat volbu země společného pobytu osob lze uvažovat v naprosto výjimečných případech, například tehdy, má-li cizinec manželku, která je českou občankou, s níž se mu na území České republiky narodila dcera, přičemž zdravotní stav manželky je závažný a neumožňuje jí starat se o dítě (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2015, č. j. 3 Azs 256/2014 – 27).

[27] V nyní posuzovaném případě se žalovaný zabýval rodinnou situací stěžovatele a poukázal na to, že stěžovatel tráví většinu dosavadního života svých dvou synů ve výkonu trestu odnětí svobody, s ohledem na četnost a intenzitu kontaktu se nejedná o pouto natolik silné, aby odůvodňovalo prodloužení udělené doplňkové ochrany. Krajský soud se s jeho závěry ztotožnil, a doplnil, že nemá pochyb o tom, že stěžovatel se o své syny nemůže starat a ani je nevychovává. Krajský soud dále konstatoval, že délka pobytu stěžovatele v České republice a jeho vazby na Arménii nejsou rozhodující, neboť tyto skutečnosti nebyly důvodem k udělení a prodloužení doplňkové ochrany. Nejvyšší správní soud se ztotožňuje s posouzením krajského soudu, které na rozdíl od stěžovatele

nepovažuje za nepřezkoumatelné. Nejvyšší správní soud nezpochybňuje existenci rodinného a soukromého života stěžovatele, ani to, že stěžovatelův rodinný život je realizován prostřednictvím návštěv ve výkonu trestu. Na druhou stranu nelze odhlédnout od toho, že manželství stěžovatele bylo rozvedeno a o děti se stará jejich matka. S ohledem na okolnosti případu se nejedná o výjimečný případ ve smyslu výše citované judikatury, který by odůvodňoval prodloužení doplňkové ochrany z důvodu, že by samotné vycestování (které navíc za situace výkonu trestu odnětí svobody nehrozí) stěžovatele bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky. To nicméně nevylučuje odlišné posouzení v případech změněných okolností, které mohou nastat po skončení výkonu trestu odnětí svobody.

IV. Závěr, náklady řízení a odměna ustanoveného advokáta

[28] Na základě shora uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle ustanovení § 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s. zamítl.

[29] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud ve smyslu § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s. tak, že vzhledem k tomu, že stěžovatel neměl ve věci úspěch a žalovanému žádné náklady řízení nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly, stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti a žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

[30] Usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 11. 2018, č. j. 6 Azs 315/2018 - 33, byl stěžovateli ustanoven zástupce Mgr. Radim Strnad, advokát, jehož odměnu a hotové výdaje podle § 35 odst. 9 s. ř. s. hradí stát. Ustanovenému zástupci náleží v souladu s § 7, § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. b) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), odměna za dva úkony právní služby učiněný v řízení o kasační stížnosti (první porada s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení nebo obhajoby, je-li klientovi zástupce nebo obhájce ustanoven soudem, doplnění kasační stížnosti) ve výši 6 200 Kč, a dále náhrada hotových výdajů ve výši paušální částky 600 Kč za dva úkony právní služby podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu. Zástupce stěžovatele je plátcem daně z přidané hodnoty, na náhradě na dani z přidané hodnoty mu přísluší částka 1 428. Náhrada nákladů za řízení o kasační stížnosti tedy činí celkem 8 228 Kč a bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. března 2019

JUDr. Petr Průcha
předseda senátu

